Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגינט מיט דעם עמפפאנג דעם ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין
פעסט
אלט-גאססע נומ' 1,
וואָהין מאן אייך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וועכענטליך
זאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג,
אונד קאָסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " "
פירטעליעהריג 2 גולד' 50 קר' ע'-וו'.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גולד' 50 קר' ע.-וו.
פירטעליעהריג 2 " 75 " "

Nr. 117, צעהנטער יאהרגאנג — פעסט, דיענסטאג יא תשרי ה.ת'ר'ל'ט'. — Pest, den 8. Oktober 1878.

אונזערע לאגע.

אונזערע פאָליטישע לאגע איזט נאָך איממער איינע אינפערענדערטע. גאנץ באָסניען (מיט אויסנאהמע דער זידליכען שפיטצע) אונד דיא גאנצע הערצעגאָווינא זינד בערייטס פאָן אונזערען ארמעען פאָללשטענדיג בעזעטצט; דיא טירקישע בעפאָלקערונג אין דיעזען פראָווינצען ערגיבט אונד אונטערווירפט זיך איבעראלל, וואָמיט אלזאָ דיא אונטערנאָממענע „בעזעטצונג" אלס איינע געלונגענע בעטראכטעט ווערדען קאָנגטע — אונד. דעננאָך האט דיעזע בעזעטצונגס-פאָליטיק דיא אבדאנקונג אונד דען ריקטריטט אונזערער מיניסטער הערבייגעפיהרט! —

וויר האבען נאָך איממער קיינע נייען מיניסטער! — הערר פאָן סעלל איזט גענצליך ענטלאססען, ער ווירד ניכט זאָבאלד פינאנצ-מיניסטער זיין. אייך דאס ענטלאססונגס-געזוך דעם הערדן פאָן טיסאָ אונד דער איבריגען מיניסטער האט דער קאָניג אנגענאָממען; אבער דיעזע מיניסטער בלייבען איינסטוויילען ווייטער ביז קיינע נייען מיניסטער ערנאננט ווערדען.

געסטערן וואורדע שטעפאָן ביטו, דער שאָן איינמאל אונגארישער מיניסטערפרעזידענט וואר, פאָן אונזערעם קאָניגע נאך וויען בעריפען, אום זיינע אנזיכטען איבער דיא געגענווערטיגע לאגע צו פערנעהמען. זיינע אוידיענץ ביים קאָניגע דויערטע איינע פאָללע שטונדע. דער קאָניג בעפראגטע איהן איבער דיא אללגעמיינע שטיממונג, דיא אונטער דען אונגארישען דעפּוטירטען אין בעטרעף דער פאָליטיק הערשט. היעריף ערווידערטע הערר פאָן ביטו פאָלגענדעס: „נור דאס פאָרגעהען דער געגענווערטיגען רעגיערונג איזט אן דער שוויעריגקייט דער היעטיגען לאגע שולד, זיא פערדיענט מאנכע פאָרווירפע; וועסהאלב זיא יעדענפאללס אייך אנגריפפע אים רייכסטאגע געפאסט זיין מוס. מאן קאנן וואָהל ניכט פערלאנגען, דיא רעגיערונג מאָגע פאָראוים אללע פאָליטישען געהיימניססע אויסזאגען, דאָך העטטע מאן איבער מאנכע דונקעלהייט אין דער פאָליטיק דאס פאָלק אויפקלערען זאָללען; דענן עבען דאס פאָלק שרייט, דאס מאן דיא געגענווערטיגע פאָליטיק געגען זיינע מיינונג אונד זיינען וויללען בעטריעבען האט. אינדעססען ווירד דיא מאיאָריטעט אים רייכסטאגע קיינען זאָלכען ענטשלוס פאססען, דער דאס אנזעהען דער מאָנארכיע העראבווירדיגט אונד שעדיגט." צום שלוסע זיינער רעדע ערטהיילטע אייך הערר פאָן ביטו איינען ראטה, נאָך וועלכעם דאס לאנד בערוהיגט ווערדען אונד זאָגאר זיינע צושטיממונג היעצו געבען קאָנגטע. — היעטע וואורדען דיא הערדען גיצי אונד באראָן לידוויג שימאָני נאָך וויען בערופען.

אם 17-טען אָדער 20-טען אָקטאָבער ווירד שאָן דער נייע אונגארישע רייכסטאג ערעפפנעט, אונד אם 26-טען ווערדען בערייטס דיא דעלעגאציאָנס-זיטצונגען בעגיננען. היער ווירד נון גראף אנדראשי געלעגענהייט האבען, זיינע אויסווערטיגע פאָליטיק אים אללגעמיינען אונד זיינע בעזעטצונגס-פאָליטיק אינסבעזאָנדערע צו רעכטפערטיגען אונד צו פערטהיידיגען. ווירד נון דיעזע „רעכטפערטיגונג" איינע זאָלך גיטע זיין, דאס אייך דיא ד ע ל ע ג י ר ט ע ן פאָן דער ריכטיגקייט דער בעזעטצונגס-פאָליטיק איבערצייגט זיין ווערדען, דאנן קאנן דער פאלל איינטרעטען, דאס דיא דעפּוטירטען-מעהרהייט אים רייכסטאגע דיא נאָטהווענדיגקייט דער דורכפיהרונג דער „בעזעטצונג" איינזעהען, אונד דיא היעצו ערפאָרדערליכען קאָסטען בעוויללינגען ווערדע. אין דיעזעם פאללע ווירדען דאנן הערר פאָן טיסאָ אונד דיא איבריגען מיניסטער (מיט אויסנאהמע דעם הערדן פאָן סעלל) ווייטער אלס מיניסטער פערבלייבען; אים ענטגעגענגעזעטצטען פאללע ווירדען דאנן דיעזע געגענווערטיגען מיניסטער דורך דען רייכסטאג זעלבסט געשטירצט ווערדען.

אין וויען הערשט נון עבען איינע זאָלכע מיניסטער-קריזיס וויא היער. אייך דאָרט האבען דיא עסטערייכישען מיניסטער אבגעדאנקט, אונד דער קאָניג האט בערייטס אייך איהר ענטלאססונגס-געזוך אנגענאָממען. דיא געגענווערטיגען עסטערייכישען מיניסטער וואָללען דורכאוים ניכט בלייבען, וויל זיא אים רייכסס-ראטהע אויף קיינע מאיאָריטעט רעכנען קאָננען. אין עסטערייך ווירד דאהער איין גאנץ נייעס מיניסטעריאום ערנאננט ווערדען.

אונזער קאָניג, וועלכער צו ענדע דער פאָריגען וואָכע היער פערווייללטע, בעפינדעט זיך יעטצט ווידער אין וויען. אונזער אויסווערטיגער מיניסטער גראף אנדראשי בעגאב זיך פאָן וויען נאך זיינעם גוטע אין טערעבעש, וואָ ער מעהרערע טאגע צו פערוויילען געדענקט. — ביז צור ערעפפנונג דעם רייכסטאגעס ווירד אלזאָ קיינע ענטשיידונג געטראָפפען ווערדען. ערסט דער רייכסטאג אונד דיא דעלעגאציאָנען ווערדען אונס מעהר קלארהייט אונד איינזיכט אין אונזערע לאגע פערשאפפען.

דאס זאָנדערבארסטע אן דיעזער גאנצען בעזעטצונגס-געשיכטע איזט: — דאס יעטצט גאר דער סולטאן געגען אונס קריעג פיהרען וויל! טראָטצדעם זיינע בידען פראָווינצען בערייטס אין אונזערען הענדען זינד, פראָטעסטירט ער יעטצט ערסט רעכט געגען אונזערע בעזעטצונג. ער קלאגט ביי אללען גראָסמעכטען וועגען אונזערער עראָבערונג אונד וועגען אונזערער גרויזאמקייט געגען זיינע טירקישען אונטערטהאנען — אונד וויא דיא נייעסטען דעפעשען מעלדען, וויל דער סולטאן איינע גראָסע ארמעע אונטער קאָממאנדאָ זיינעם בעריהמטען העלדען אָסמאן פאשא געגען אונס שיקען. יאָ, דיעזע גראָסע טירקישע ארמעע זאָלל זאָגאר שאָן אין אלבאניען שטעהען, אונד ווערדע בערייטס אין קורצער צייט אין באָסניען איינריקען, אום דען קאמפף געגען אונזערע דאָרטיגען ארמעען אויפצונעהמען! — דער סולטאן ערקלערטע איין פיר אללע מאל, דאס ער מיט אונזערער מאָנארכיע אונטער גאר קיינער בעדינגונג מעהר איינען פערטראג וועגען דער בעזעטצונג זיינער בידען פראָווינצען אבשליעסען וויללע, וויל ער דא איבערהויפט איינע פרעמדע בעזעטצונג נ י כ ט דולדען ווירד!

דאס שאָנסטע אן דער גאנצען געשיכטע קאנן אלזאָ זיין, דאס דערזעלבע אָסמאן פאשא, דען וויר אין אונגארן זאָ בעלאָבט אונד בעזונגען, נון זיינע העלדען-טהאטען ג ע ג ע ן אונס אין אנווענדונג ברינגען ווערדע! — זאָנדערבארע אונד מערקווירדיגע צייטען זינד דאס!

* * *

איבער דיא פאָרטשריטטע אונזערער ארמעען אין באָסניען ווירד אויס וויען פאָם 4-טען אָקטאָבער פאָלגענדעס געמעלדעט: „איינע ארמעע-אבטהיילונג איזט היעטע 8 אוהר מאָרגענס אין ווישעגראד (וועלכעס זידליך פאָן ראָגאטיקא אן דער סערבישען גרענצע ליעגט) אָהנע קאמפף איינגעצאָגען. דיא אויפשטענדישען לייסטעטען קיינען ווידערשטאנד, זאָנדערן פערליעסען צייטליך פריה ביי אננעהערונג אונזערער סאָלדאטען דאס לאגער אונד דיא פערשאנצונגען. דיא פלוכט דיעזער אויפשטענדישען גינג אין מאָגליכסטער שנעלליגקייט פאָר זיך, וועסהאלב זיא איהרע צעלטע, צאהלרייכע קאנאָנען אונד פולווער-פאָררעטהע צוריקלאססען מיסטען. — טאגס פאָרהער וואר איינע אנדערע ארמעע-אבטהיילונג אין אינגאָראזדא אָהנע שווערטשטרייך איינגעריקט, אים הייטע אין קאָניצא עבענפאללס אָהנע יעדען ווידערשטאנד דיא בעזעטצונג דורכצופיהרען. אייך פאָטשאָ איזט פריי פאָן אויפשטענדישען. (דיא דריי עבען ערוועהנטען אָרטשאפטען ליעגען זידליך פאָן סעראיעוואָ צווישען ראָגאטיקא אונד נאָווי-וואראָש.) מיט דיעזען לעטצטען שריטטען קאם גאנץ באָסניען אין אונזערע געוואלט מיט אויסנאהמע דעם זידליכען טהיילעס, נעמליך פאָן נאָווי-וואראָש ביז נאָווי-באזאר."

אין פאָלגע דער בעזעטצונג פאָן ווישעגראד אונד אינגאָראזדא ליעס זיינע מאיעסטעט אן באראָן פיליפפאָוויטש פאָלגענדעס דאנקעס-טעלעגראמם ריכטען: „וויר זינד האָך ערפרייט איבער דיא גליקליכע בעזעטצונג פאָן ווישעגראד אונד אינגאָראזדא אונד צוואר אום זאָ מעהר, אלס דיעס אָהנע בלוטפערגיעסען פאָללצאָגען וואורדע. — מיט דעם היעטיגען טאגע איזט אלזאָ דיא בעזעטצונג באָסניענס אונד דער הערצעגאָווינא אלס „פאָללענדעט" צו בעטראכטען. איך דאנקע איהנען, הערר באראָן, פיר איהרע אומזיכטיגע אָבער-לייטונג דעם גאנצען בעזעטצונגס-ווערקעס; איך דאנקע דען איבריגען קאָממאנדאנטען פיר דיא אויסדויער אונד דען מוטה, דען זיא בעוויעזען; איך דאנקע אללען אם קריעגע בעטהייליגטען סאָלדאטען פיר דיא זיעגע, דיא זיא דורך איינגעוואָהנליכע היננעבונג ערפאָכטען; איך דאנקע אָבער אייך דער קאטהאָלישען אונד מאָהאממעדאנישען בעפאָלקערונג פיר דיא געפיהלע דער טרייע אונד ערגעבענהייט, דיא זעלבע אן מיינען טהראָן געלאנגען ליעס. איך האָפפע, דאס פאָן נון אב פיר דיא בעזעטצטען לענדער איין צייטפונקט דעס פריעדענס, דער רוהע, דער אָרדנונג אונד דעס גליקעס בעגיננען ווערדע!"

* עס איזט געוויס ערפרייליך, דאס וויא עס שיינט, דיא בעזעטצונג באָסניענס איממער בעדייטענד פאָרטשרייטעט, אָהנע דאס איין ווייטערעס בלוט-פערגיעסען נאָטהיג ווערע. דיא אויפשטענדישען שיינען פיר יעדען ווייטערען אויפשטאנדס-פערזוך דען מוטה גענצליך פערלאָרען צו האבען, דא זיא איבעראלל, וואָ זיא נור דיא אננעהערונג אונזערער סאָלדאטען מערקען, זאָגלייך דיא פלוכט ערגרייפען. וואס יעדאָך דיא בעפאָלקערונג זעלבסט בעטריפפט, זאָ שיינט דיעזעלבע בערייטס צור איבערצייגונג געלאנגט צו זיין, דאס אונזערע ארמעען ניכט אלס פיינדע, זאָנדערן אים געגענטהייל אלס אויפריכטיגע פריינדע אין באָסניען איינגעריקט, אום דאָרט דיא רוהע, דיא אָרדנונג, דען פריעדען ווידערהערצושטעללען אונד דעם אונטערדריקטען פאָלקע דיא פרייהייט צו ברינגען. דיא דאָרטיגע אללגעמיינע פאָלקס-שטיממונג איזט דענן אייך פיר אונזערע סאָלדאטען אונד איבערהויפט פיר אונזערע מאָנארכיע אונד אונזערען ערהאבע-

נ א כ ט ר א ג.

נאכריכטען איים גאָדאָללאָ מעלדען, דאס עס פֿיעללייכט דאָך געלינגען ווירד, דאס וויטער-פֿערבלייבען דעם געגענוועארטיגען אונגאַרישען מיניסטעריאומס צו בעווירקען. דער קאָניג האט פֿאָרלייפֿיג דאס ענטלאַססונגס-געזוך דעם אונגאַרישען מיניסטעריאומס נאָך ניכט אנגענאָממען. מאַן וויללנין אייך שאָן מיט דער מאָבילזירונג אויפֿהאָרען אונד זאָגאר דיא רעזערוויסטען אונד פֿרייוויללינגען פֿאָן דען 2 טירקישען פּראָווינצען צוריקבערופֿען, דאמיט נור דיא מיליטער-אויסגאַבען פֿערמינדערט ווערדען. (סעלל וויל אבער דורכאוים ניכט מעהר פֿינאנצ-מיניסטער ווערדען — אונד זאָמיט ווערדען אייך דיא איבריגען מיניסטער ניכט בלייבען.)

דיא צייטונגען בעשעפֿטיגען זיך יעטצט דאמיט, ווער איינגענטליך דער נאכפֿאָלגער פֿאָם טיסאָ-מיניסטעריאום זיין ווירד. איינינע מיינען באַראָן שעננעי ווערדע יעטצט אן דיא שפּיטצע דעם מיניסטעריאומס קאָממען — אונד איינינע מיינען נאָך אימטער, דער קאָניג ווערדע דאהין ווירקען, דאסס דאס ביזהעריגע מיניסטעריאום וויטער פֿערבלייבע.

= דיא הייטע נאכמיטטאגס איינגעטראָפֿפֿענען דעפּעשען מעלדען: דאס דער ענגלישע קריעג געגען אַפֿגהאניסטאן שאָן אין איינינען טאגען בעגיננט, אייך דער הערישער פֿאָן אַפֿגהאניסטאן שיקט איינע גראָסע ארמעע געגען דיא ענגלענדער. — פֿאָן אונזערער ארמעע אין דען צוויא טירקישען פּראָווינצען ווירד געמעלדעט: דאס נאָרדליך פֿאָן באניאלוקא איינע גראָסע רייבער-באַנדע איינגעפֿאַנגען וואורדע, אונד דאס וועסטליך פֿאָן באניאלוקא פֿיעלע פֿאָרדערטהע אן וואַפֿפֿען אונד זעהר פֿיעלען הינטערלאַדערן פֿאָרגעפֿונדען וואורדען, וועלכע דיא רעוואָלוציאָנערען צוריקגעלאַססען.

בריעפֿע דער רעדאקציאָן.

אן מ ע ה ר ע ר ע: וויר ווערדען פֿאָן פֿערשיעדענען זייטען מיט פֿראַגען בעשטירמט, אָב דיעזע אָדער יענע „ראַטען-בריעפֿע" איבער לאָזע „סאָליד" אונד „פֿערלעסליך" זינד? וויר ערקלערען היעמיט איין פֿיר אללעמאל, דאס וויר ניעמאנדעם דען אנקויף פֿאָן ראַטען-בריעפֿען אנעמפֿעהלען מאָכטען. דא ערסטענס, איין אייף ראַטען-צאַהלונגען איינגעקויפֿטעס לאָז אימטער בעדייטענד האָהער צו-שטעהען קאָממט, אלס עס ווירקליך ווערטה איזט; צווייטענס אבער, וויל מיט דעם ראַטען-בריעף-געשעפֿט זעהר אָפֿט איין נעוואַלטיגער ש ו ו י נ ד ע ל פֿערבונדען איזט, וואָדורך דיא אבנעהמער איהר געלד פֿערליערען.

☛ דאס נעכסטע בלאַטט ערשיינט דיענסטאג; זאָללטען וויר אבער אין דען נעכסטען צוויא טאגען איין נ י י ע ס מיניסטעריאום בעקאָממען אָדער זאָללטע זאָנסט אין דיעזען 2 טאגען עטוואס בעזאָנדערס וויכטיגעס פֿאָרפֿאַללען, זאָ ווירד זאָננטאג איין האלבעס בלאַטט ערשיינען.

פֿערלאָזונג

1) ד ע ר ק ר ע ד י ט-ל אָ ז ע.

ש ל ו ס.

יע 3000 גולדען געווינגען ס' 342 נ' 2, ס' 348 נ' 31; יע 1500 גולדען ס' 2670 נ' 19, ס' 3148 נ' 99, ס' 4179 נ' 37; יע 1000 גולדען ס' 3148 נ' 37 44, ס' 3420 נ' 78, ס' 3785 נ' 52; אונד יע 400 גולדען געווינגען: ס' 31 נ' 81, ס' 342 נ' 11 13 40 100, ס' 348 נ' 12 21 40, ס' 645 נ' 42 85, ס' 1052 נ' 50 73, ס' 2621 נ' 18 33 85 92, ס' 2670 נ' 16 17 22, ס' 2912 נ' 22 28 42 54 59 87 89, ס' 3420 נומ' 1 2 79 87, ס' 3648 נ' 65, ס' 3785 נ' 45 79 80, ס' 4006 נ' 37 45 אונד ס' 4179 נ' 65 אונד 79.

אויף אללען איבריגען פֿערלאָזטען סעריען פֿאַללט דער געריגנסטע געווינן פֿאָן יע 200 גולד.

2) ד ע ר ו ו י ע נ ע ר-ל אָ ז ע.

ש ל ו ס.

פֿערנער געוואָננען יע 1000 גולדען ס' 97 נ' 100, ס' 798 נ' 1 ס' 2360 נ' 9, ס' 2694 נ' 29, ס' 2986 נ' 78; יע 350 גולדען ס' 97 נ' 39 58, ס' 468 נ' 38, ס' 605 נ' 9 28, ס' 1267 נ' 45, ס' 2360 נ' 35 70, ס' 2579 נ' 40 69 85 אונד ס' 2986 נ' 12.

אויף אללע איבריגען פֿערלאָזטען סעריען פֿאַללט דער געריגנסטע געווינן פֿאָן יע 130 גולד.

3) ד ע ר 1 8 5 4 ע ר-ל אָ ז ע.

ש ל ו ס.

פֿערנער געווינגען יע 2000 גולדען: ס' 2473 נ' 35, ס' 3386 נ' 28, ס' 3412 נ' 11, ס' 3582 נ' 34, ס' 3965 נ' 36; יע 1000 גולדען: ס' 823 נ' 17, ס' 1464 נ' 20, ס' 1473 נומ' 44, ס' 2674 נ' 7, ס' 2729 נומ' 7; ענדליך יע 400 גולדען: ס' 59 נומ' 11, ס' 823 נ' 44, ס' 1165 נ' 29, ס' 1245 נ' 1 22, ס' 1276 נ' 27 37, ס' 1379 נ' 27, ס' 1464 נ' 8 12 19 21 32 34 אונד 40, ס' 1479 נ' 7 20, ס' 2058 נ' 3 9 18, ס' 2473 נ' 36, ס' 2674 נ' 8, ס' 2711 נ' 41, ס' 2728 נ' 30, ס' 2729 נ' 49 50, ס' 2766 נ' 7, ס' 2882 נ' 3 22, ס' 3084 נ' 3 6, ס' 3090 נ' 50, ס' 3118 נ' 5 19 29 34 45, ס' 3347 נ' 32 40, ס' 3386 נ' 9 36, ס' 3395 נ' 3 4 25 40, ס' 3412 נ' 5 41, ס' 3468 נ' 6 אונד ענדליך ס' 3965 נ' 28 49.

אויף אללע איבריגען פֿערלאָזטען סעריען פֿאַללט דער געריגנסטע געווינן פֿאָן יע 300 גולדען. דיא סעריען, וועלכע בערייטס אם 1-טען יולי 1878 געצאָגען וואורדע, האבען וויר אין נומ' 77 מיטגעטהיילט.

4) ד ע ר ר ו ד אָ ל ף ס-ל אָ ז ע.

ביא דער אם 1. אָקטאָבער 1878 שטאַטטגעפֿונדענען ציעהונג וואורדען פֿאָלגענדע סעריען געצאָגען:
35 120 137 147 183 289 335 477 515 622 870 909 1049
1435 1495 1496 1647 1786 1874 2328 2336 2588 2734
2792 2915 3071 3182 3397 3604 3606 3627 3709 3771
3777 3845 3853 3872 3990. פֿאָן דיעזען פֿיעל דער הויפּטטרעפֿפֿער מיט 15000 גולדען אויף ס' 909 נ' 6, — דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 3000 גולדען אויף ס' 137 נ' 27 — אונד דער 3-טע טרעפֿפֿער מיט 1500 גולד' אויף ס' 3990 נ' 19. — פֿערנער געווינגען: יע 400 גולד' ס' 183 נ' 19, ס' 3397 נ' 33; יע 200 גולד' ס' 2336 נ' 13, ס' 3777 נ' 29 38; יע 100 גולד' ס' 183 נ' 40, ס' 1435 נ' 44, ס' 1495 נ' 31, ס' 1874 נ' 44, ס' 2328 נ' 4, ס' 3071 נ' 17; יע 50 גולדען ס' 289 נ' 1 43, ס' 515 נ' 9, ס' 622 נ' 17, ס' 1495 נ' 21 35, ס' 2336 נ' 31 ס' 2734 נ' 47, ס' 3182 נ' 17 19, ס' 3627 נ' 37; יע 30 גולד' ס' 120 נ' 26 48, ס' 137 נ' 25 29, ס' 289 נ' 12 36, ס' 477 נ' 42, ס' 622 נ' 26, ס' 870 נ' 41 43, ס' 909 נ' 39, ס' 1455 נ' 43, ס' 1495 נ' 13, ס' 2588 נ' 48, ס' 2734 נ' 6 40, ס' 3071 נ' 13 44, ס' 3709 נ' 29 35, ס' 3845 נ' 7 18 32, ס' 3853 נ' 27 אונד ס' 3872 נ' 14.

ג ע ש ע פֿ ט ס ב ע ר י כ ט

פּעסטער פּרייזע.

ג ע ט ר יי ד ע-ג ע ש ע פֿ ט. פֿאָן ו יי צ ע ן וואר נעסטערן פֿיעל צו מארקטע געבראַכט, דער פֿערקויף וואר שוואַך, פֿערקויפֿט וואורדען 8000 מטצר.

ו יי צ ע ן טהייס 900 מעטער-צענטר' 79 קילאָ 9,67½ גולד. 100 מעטער-צענטר' 79,8 קילאָ 9.50 גולד. 100 מעטער-צענטר' 78.8 ק' 9,37½ גול. 100 מטרצי 78'8 קילאָ 9.10 גול. 100 מטרצי 78. ק' 9,25 גול.— 100 מטרצי 78 ק' 9,25 גול. 200 מטרצי 77,3 ק' 9.15 גול. 200 מטרצי 77 ק' 9.20 גול.— 100 מעטרצי 76.5 ק' 8,50 גולד. — וויעסבורגער 400 מעטרצי 76,5 ק' 8,05 גול. 400 מטרצי 76.4 ק' 8 גולד. 300 מטרצי 76. ק' 7.75 גולד.

ו יי צ ע ן פּער פֿריה-יאהר 8'85—8'95 גול.

ק ו ק ו ר ו ץ פּער מאי-יוני 1879, 5,05 — 5.10 גולד.

ה א פֿ ע ר פּער הערבסט 5'60 — 6.70 גולד.

פּ ע ס ט ע ר ש ל א כ ט פֿ י ע ה-מ א ר ק ט. ביא דעם אם 3-טען ד. מ. היער אין פּעסט אבגעהאלטענען וואָכענמארקטע וואורדען 3445 שטיק גראָס- אונד 5644 קליין-פֿיעה צו מארקטע געבראַכט. היעפֿאָן וואורדען פֿערקויפֿט: 92 שטיק ש ט י ע ר ע, פּער שטיק פֿאָן 80 — 145 גולדען. — 1348 אָכסען דאס פּאאר פֿאָן 160—295 גולד. 1720 קיהע דאס פּאאר פֿאָן 125—230 גול. 65 מעלק-קיהע דאס שטיק פֿאָן 80—140 גול., 238 שטיק ביפֿפֿעל דאס פּאאר צו 130—200 גול., 192 שטיק קעלבער דאס שטיק פֿאָן 18—30 גול., 5452 שטיק שאָפֿע דאס פּאאר 12 — 19 גולד. פּרייזע פּער 100 קילאָ: אָכסען-פֿלייש 48 — —.52 גולדען קוה-פֿלייש 46 — 50 גולד., קאלב-פֿלייש 80—90 גולדען ביפֿפֿעל-פֿלייש 44—47 גולד.—

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 2-טען אָקטאָבער 1878.

ב ר י נ ן 66 65 57 22 32

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י רייז.

פּ ר ו כ ט- א ו נ ד מ ע ה ל-פּ ר יי ז-ט א ב ע ל ל ע.

פּ ר י כ ט ע		קוואַליטעט פּער העקטאָל.	פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באַנאַטער	74	—.——.—
„	„	75	—.——.—
„	„	76	7.55— 7,65
„	„	77	7.90 — 8.05
„	„	78	8 25— 8.40
„	„	79	8.55— 8.65
„	„	80	8,70— 8.75
„	טהייס	74.	—.——.—
„	„	75.	—.——.—
„	„	76.	8 30 — 8 45
„	„	77.	8.60— 8.80
„	„	78.	9.05 — 9.25
„	„	79.	9.30 — 9 40
„	„	80.	9,50— 9,60
„	פּעסטער באָדען	74	—.——.—
„	„	75	—.——.—
„	„	76	7.95 — 8.05
„	„	77	8.10 — 8 30
„	„	78	8.35 — 8 55
„	„	79	8.65 — 8 80
„	„	80	8,95 — 9.—
„	ווייסענבורגער	74	—.——.—
„	„	75	—.——.—
„	„	76	8 05— 8.20
„	„	77	8 30 — 8 45
„	„	78	8.70— 8.90
„	„	79.	9.05 — 9.15

פּ ר י כ ט ע	קוואַליטעט פּער העקטאָל.	פּער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	5.90 – 5,70
גערסטע מאַלץ	62	7.20—6.60
גערסטע פֿוטטער	62	5 85—5.50
האַפֿער	41	5.65—5.40
קוקורוץ באַנאַטער		5.60—5 50
אַנדערער	73	5.50—5.40
הירזע		.—.— .—

טערמינען-געשעפֿט		פּער		פּער 100 קילאָגר.
ווייצען	.	פּער אָקטאָבער		8.60
	.			— —
	.	פֿריהיאַהר		8.85 —
קוקורוץ	.			5.05
גערסטע	.			— —
האַפֿער	.	אָקטאָבער		5,60 —
	.			—.—
ראַפּס	.			—.—

ג א ל ל ע ן-מ ע ה ל		פּער 100 קילאָגר.	קר. פֿל.
נומער	0		21 60
„	1		21 —
„	2		20 40
„	3		19 40
„	4		18 40
„	5		17 20
„	6		15 80
„	7		13 80
„	8		11 80
„	8½		9 60
שפּיריטוס: אלטע	פּעסטהער	ראַפֿינירטער	34,25
„	נייע	קאַרטאָפֿעל	32,75

קורז-טאבעללע פֿאָם 3. אָקטאָבער

ג ע ל ד-ק ו ר ז	פֿל.	קר.
זילבער-אַגיאָ	99	90
דוקאַטען	5	56
קאַיזערליך-אונגאַרישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראַנקס)	9	33
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	33
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	57	65
20 מאַרקשטיקע	11	45
פּאַפּיער רובעל	1	17

ל אָ ז ע.	פֿל.	קר.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאַנצע	323	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	319	—
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאַאַטס-לאָזע	107	—
1860-ער גאַנצע	111	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	120	50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	140	—
דעטטאָ 50	138	50
טהייס רעגולירונגס	24	50
קירכען-לאָזע	22	—
קרעדיט-לאָזע	160	50
קלאַרי-לאָזע צו 40 גולדען	28	75
דאָנאַו-דאַמפּפֿשיפֿפֿאַהרטס-לאָזע	92	—
אינסברוקער לאָזע	19	—
קעגלעוויטש צו 10 גולדען	14	—
קראַקויער 20	14	75
אָפֿנער 40	28	—
פּאַלפֿי 40	27	50
רודאָלף-לאָזע 10	14	—
סאַלם-לאָזע 40	38	25

ל אָ ז ע.	פֿל.	קר.
זאַלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	16	25
סט. גענאָיס 40	34	—
סטאַניסלויער 20	19	50
[illegible] 100	117	75
דעטטאָ 50	61	—
וואַלדשטיין 20	22	75
ווינדישגרעטץ 20	28	50
אונגאַרישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	78	25
דעטטאָ צו 50 גולדען	77	75
וויענער לאָזע	91	—

ווערטה-פּאַפּיערע	פֿל.	קר.
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	77	50
טעמעשוואַר-באַנאַטער	74	75
זיעבענבירגישע	72	75
גאַליצישע	82	25
בוקאָווינער	81	—
אונגאַרישע אייזענבאַהנאַנלעהען	98	70
וויינצעהנט-אבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	81	50
פּפֿאַנדבריעפֿע דער אונגאַרישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאַלב פּראָצענט	92	75
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען באַנק צו 5 איינהאַלב פּראָצענט	81	75
דער אונגאַרישען אַללגעמיינען באָדענקרעדיט אַנשטאַלט צו 5 אונד איינהאַלב פּראָצענט	—	—
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	—	—
דער פּעסטער קאָממערציאַל-באַנק	94	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1878. Druck v. M. Burian, Marokkanerhaus.

ענדע אָקטאָבער די״א שטאאטסקאססע גענוג געלד האבע, טריטט ער אלזאָ גלייך אוים. זאָ האט זיין נאכפאָלגער נאָך צייט גענוג, ביז דאס פאָרהאנדענע געלד אויסגעהט, אום די״א בעשאפפונג ווייטערער געלד-סוממען, זאָ וואָהל פיר די״א לאנדעסאלס די״א בעזעטצונגס-בעדירפניססע, זאָרגע צו טראגען. העטטע העררן סעלל געווארטעט ביז צים צוזאממענטריטטע דער רייכסטאגעס, דא מיסטע ער זיינעם נאכפאָלגער ציעמליך לעערע שטאאטסקאססען איבערגעבען. דערזעלבע ווירדע אין פערלעגענהייט זיין, אום דען ערסטען גראָשען אין אללער איילע הערבייצושאפפען, אין פאָלגע דעססען אללעס אין שטאָקונג גראטהען מיסטע. אום איין זאָלכעס איבעל צו פערהיטען, טראט העררן פאָן סעלל שאָן יעטצט צוריק, וואָ די״א שטאאטס-קאססא נאָך איבער בעדייטענדע סוממען פערפיגט. — (דאס איזט פאָן העררן סעלל געוויס איין האָכסט לאָבענסווערטהער צוג, דער זעלבסט ביי״א זיינעם אויסטריטטע אויס דעם מיניסטעריאום נור דאס וואָהל דעס לאנדעס אים אויגע האטטע. אלליין ווענן דעם זאָ איזט, זאָ מיסטע מאן זיך מיט דער ערנעננונג איינעס אנדערן פינאנצמיניסטערס עבען רעכט זעהר בעאיילען, דאמיט דערזעלבע ניכט ערסט אין איינעם אויגענבליקע זיין אמט אנטרעטע, וואָ די״א שטאאטסקאססען בערייטס לעער זיין ווירדען! —)

* (אפגהאניסטאן אים קריעגס-צושטאנדע.) עס איזט מערקווירדיג, דער פירסט פאָן אפגהאניסטאן שיינט די״א ענגלישען דראָהונגען גאר ניכט צו פירכטען, ער האט זיינע ארמעע אויף דען קריעגספוס געזעטצט.

* (שפענדע פיר די״א סעמינאר-צאָגלינגע.) די״א אראדער געמיינדע האט צו גונסטען דער ארמען צאָגלינגע אים פעסטער ראבבינער-סעמינארע 100 גולדען געשפענדעט.

* (זי״א האטטע מעהר פערשטאנד אלס ער!) נאך וויען קאם פאָר קורצעם איין מאנן אים אלטער פאָן עטווא 45 יאהרען אין בעגלייטונג איינער דאמע. בײדע שטיעגען אין איינעם האָטעל אב אונד לעבטען נאטירליך וויא מאנן אונד פרויא צוזאממען. מערקווירדיגערווייזע וועכסעלטען זי״א זעהר הייפיג די״א וואָהנונג. זי״א בליעבען נעמליך קוים דריי״א טאגע אין איינעם האָטעל אונד נאהמען דאנן וויעדער אין איינעם אנדערן האָטעל איין צימטער. דא איבעראלל אללעס פינקטליך בעצאהלט ווארדע, קאָננטע מאן זיך דיעזעס פערפאהרען, וועלכעס פאָן איינער „אינגערען אונרוהע" צייגטע, זעהר שווער ערקלערען. — פאָר וועניגען טאגען ליעס דער מאנן זיין גאנצעס געפעק צור באהן טראגען אונד גאב דאס-זעלבע אויף מיט דער אדרעססע נאך מינכען. דאס פאאר פערליעס דעם אבענדס, נאך פינקטליכער בעצאהלונג דער וואָהנונג, עבענפאללס דאס האָטעל, אום אנגעבליך עבענפאללס נאך מינכען צו רייזען. — עס דירפטע נון עטווא איין איהר נאך מיטטערנאכט געוועזען זיין, וואָ די״א האָטעל-גלאָקע העפטיג געצאָגען ווארדע. דער דיענער אָפפנעטע אונד ערבליקטע צו זיינעם שרעקען דען מאנן, דער אבענדס נאך מינכען פאהרען זאָללטע, מיט דורכנעסטען קליידערן אונד אן אללען גליעדערן ציטטערנד, פאָר זיך, אבער גאנץ אלליין, אָהנע די״א דאמע. — דער מאנן ווארדע אין זיין פריהערעס ציממער געפיהרט, דאס ער גלייך הינטער זיך אבשפערטע. דער האָטעל-בעזיטצער שאָפפטע פערדאכט, דאס היער איין „מאָרד" אים שפיעלע זיי״א אונד שיקטע זאָגלייך אום די״א פאָליצייא. דער מאנן ווארדע נאטירליך זאָגלייך פערהאפטעט. — דאס ערגעבניס דער פערהאָרונג איזט פאָלגענדעס: דער פרעמדע איזט גוטס-פערוואלטער ביים באיערישען קאָניג, אבגלייך פערהייראטעט אונד פאטער צווייער ערוואכסענער קינדער, וואר דערזעלבע דעננאָך זאָ אונגליקליך, זיך אין איין יונגעס פרויענצימטער צו פערליעבען. מיט דיעזעם אונטערנאהם ער איינע רייזע נאך וויען, אום איינינע טאגע צוזאממען גליקליך צו פערברינגען אונד דאנן וויעדער צוזאממען — אין די״א דאָנוי זיך צו שטירצען. אלס דאס פאאר דאס האָטעל אבענדס פערליעס, גינגען בײדע מיט איינאנדער שפאצירען ביז געגען מיטטער-נאכט. אלס די״א איהר די״א 12טע שטונדע שלוג, בעפאנדען זיך בײדע אויף איינער דאָנוי-בריקע אין וויען. דער מאנן לעגטע ראָק אונד רעגען-שירם אב אונד שפראנג היניין. אלס גוטער שווימטער טויכטע ער יעדאָך וויעדער אויף, אום צו זעהען, אָב זיינע געליעבטע וואָרט געהאלטען אונד איהם נאכגעשפרונגען. דיעזע וואר יעדאָך נירגענדס צו מערקען. אים ערגער שוואמם דערזעלבע אוים דעם וואססער אונד ליעף צור בריקע, אלליין אויך דא וואר די״א דאמע ניכט מעהר, אבער אויך ראָק אונד רעגען-שירם ווארען פערשוואונדען. דער לייכטזיננינע מאנן היעלט זיך נון איבערצייגט, דאס איהן זיינע געליעבטע צום נאררען געהאלטען, דא זי״א אנשטאטט אין די״א דאָנוי צו שפרינגען, זיך אין אללער שטיללע מיט זיינעם ראָקקע אונד רעגענשירם אוים דעם שטויבע געמאכט. זאָ קאם עס, דאס ער גאנץ דורכנעסט אונד אן אללען גליעדערן פאָר קעלטע ציטטערנד, אינס האָטעל צוריקקעהרטע. וועהרענד דער פרעמדע יעדאָך נאָך ביי״א דער פאָליצייא אים פערהאָרע וואר, ערשיען איין וויענער בירגער, דער 12 איהר מיטטערנאכטס איבער די״א דאָנוי-בריקע גינג אונד דאָרט ראָק אונד רעגען-שירם געפונדען. די״א דאמע האט אלזאָ די״א געגענשטענדע ניכט געשטאָהלען. יעטצט פיעל דעם פרעמדען איין נייער געדאנקע איין: ער האטטע נעמליך אונטער דעם שטראָה-זאקע אים האָטעל-ציממער איינען פאָן איהם אונד זיינער געליעבטען אונטערצייכנעטען בריעף, אין דעם אויך איינע 100-מארק-נאָטע זיך בעפאנד, צו דעם צוועקע צוריקגעלאססען, דאס מאן איהרען טאָדטען קאָרפערן, ווענן דיעזע אויפגעפונדען ווירדען, איין אָרדענטליכעס בעגרעבניס בערייטען מאָגע. נון פיעל איהם איין, זיינע טרייאָזע געליעבטע ווערדע דיעזען בריעף מיט דער 100-גולדען-מארקען-נאָטע היימליך צו זיך געשטעקט האבען, אום נאך זיינעם טאָדע אין דער דאָנויא דורכצוגעהען. עס ווארדע זאָגלייך איין פאָליצייא-מאנן אינס האָטעל געזענדעט, דער אבער דען בריעף מיט דער 100-מארקען-נאָטע אן דעם בעצייכנעטען אָרטע ווירקליך פאָרגעפונדען. אוים דעם גאנצען שטעללט זיך הערוים, דאס די״א דאמע קיינע דיעבין וואר, דאס זעלבע יעדאָך מעהר פערשטאנד האטטע, אלס איהר נעררישער געליעבטער. דא ער דארויף בעשטאנדען, דאס בײדע אין דער דאָנויא איהרען טאָד זוכען, ליעס זי״א איהן צוערסט היניינשפרינגען, אום זיך דאנן גאנץ אָרדענטליך צו ענטפערנען. דאס וואר אללערדינגס רעכט געשיידט. האָפפענטליך ווירד אויך דער מאנן נונמעהר פאָן זיינער נעררישען ליעבע געהיילט זיין!

* (דער „הערר שער-וועכסעל" אין דער סינאגאָגע.) אוים טירקיש-בראָאָד ווירד פאָלגענדעס געמעלדעט: אם ערסטען טאג ראש השנה קאם עס אין דער היעזיגען סינאגאָגע פאסט צו איינעם אינאנגענעהמען אויפטריטטע. בעקאננטליך ווארדע די״א זאָגענאננטע „יידישע קאפעללע", דאס הייסט: יענער לעדערנע קאָפפער, אין וועלכעם דאס ספר תורה, תפלין, סדורים אונד טליתים פיר די״א עסטערייכ-אונגארישען סאָלדאטען אויפבעוואהרט ווארען, אין אונזערע בעשיידענע סינאגאָגע געבראכט. די״א יידישען סאָלדאטען, די״א ניכט עבען אין דען קריעג אויסריקען מוססטען, ערשיענען דאהער אין אונזערער סינאגאָגע, אום היער אם גאָטטעס-דיענסטע טהיילצונעהמען. אללעס גינג אין שאָנסטער אָרדנונג אונד צוואר אונטער לייטונג דעס העררן פעלד-ראבבינערס, דר׳ באבער, דעם בעקאננטען סעמינאר-פראָפעססאָרס אוים פעסט. אלס עס יעדאָך צו דעם געבעטע „הנותן תשועה למלכים" קאם, דא ענטשטאנד איינע קליינע אינאָרדנונג. דער פאָרבעטער איזט נעמליך איין „חזן פאָם אלטען שלאגע", דער נייע איינע צייטונג ליעזט אונד אים די״א גאנצע פאָליטיק זיך איבערהויפט ניכט קיממערט.

ביי״א זיננען, איך מאכטע מיינען רייכטהום אונד מיין לעבען דאפיר געבען, ווענן דיעזער מאָרטע דא וויעדער ערוואכען אונד מיר זאגען קאָננטע, וואס ער פאָן מיינעם פאטער האבען וואָללטע."

„בעססטער פריינד! מאָרט איזט מאָרט! וויא פיעלע זאָהנע מאכטען איהר לעטצטעס געלד אונד לעבען פיר די״א וויעדער-בעלעבונג איהרער פערשטאָרבענען עלטערן געבען; אבער די״א וויעדער-בעלעבונג דער מאָרטען ליעגט נור אין דער האנד גאָטטעס. איך האבע אין מיינעם דאָקטאָר-בוכע אויך וואָהל פיעלעס איבער שיינ-מאָרטע געלעזען, די״א נאכהער וויעדער ערוואכטען. דא ווירד ערצעהלט, מאן האבע אָפט ביי״א דער אויסגראבונג דער מאָרטען מאנכע לייכען אין איינער אונגעוואָהנליכען לאגע אים זארגע געפונדען, וואס דארויף דייטען זאָלל, דאס דיעזע נאך דעם פערגראבען ערוואכטען אונד זיך אים זארגע אומדרעהטען אונד ערשטיקטען. יא, מאן זאָלל זאָגאר פערגראבענע שאָן שרייען געהאָרט האבען; אבער איך גלויבע דאס ניכט! — זעהען זיא איינמאל הער! די״א קוגעל דראנג דא דיעזעם אונגליקליכען דורך די״א ווייסע אין די״א לונגע אונד דורכבאָהרטע זיא גענצליך: אלזאָ זעלבסט, ווענן דיעזער נאך אם לעבען וועהרע, מיססטע איך זאגען: דעם איזט ניכט מעהר צו העלפען, זיין טאָד איזט געוויסס! — ווענן איך דאס הערץ בעהאָרכע אונד קיינען הערצ-טאָן מעהר האָרע, ווענן דאס אויגע נעבראָכען, טריבע אונד שאָן טראָקען איזט; ווענן די״א פינגער, די״א מאן געגען דאס ליכט האלט, אם ראנדע ניכט מעהר דורכשיינען; ווענן איך דא אין די״א פולז-אדער שטעכע, אָהנע איינען טראָפפען בלוט צו זעהען: דאנן קאנן דא קיין מענש אויף דער וועלט איינען זאָלכען מאָרטען לעבענדיג מאכען! — איך בעגרייפע גאר ניכט, ווארום מאן דען יודען דאס שנעללע בעגראבען איהרער מאָרטען פערביעטעט; די״א מאָרטען ווערדען ניכט מעהר לעבענדיג. איך וועניגסטענס אונד אללע שפיטאלס-לייטע היער האבען איינען זאָלכען פאלל נאָך ניכט ערלעבט. עס ניכט נור זעהר זעלטענע ביישפיעלע, וואָ מענשען פאָן דען אונוויססענדען פיר טאָדט געהאלטען ווערדען קאָננטען, אָהנע עס צו זיין; אבער דאָרט, וואָ איין פערשטענדיגער ארצט יען טאָדעס-צושטאנד בעשטעטיגט, איזט אן איין וויעדער-ערוואכען ניכט מעהר צו דענקען. עס ווארען איינצעלנע פעללע, דאס דער פאָם אונוויססענדען פיר טאָדט געהאלטענע דאס בעוואוסטזיין, די״א זיננעס-טהעטיגקייט, אונד נאמענטליך דאס געהאָר נאָך האטטע, אונד דאס דיעזער זאָגאר פיעלעס, וואס אום איהן הערום פאָרגעגאנגען וואר, בעמערקטע, אונד זאָ דאס פיינליכע זיינעס צושטאנדעס אין פאללעס מאסע פיהלטע, אָהנע אבער אים שטאנדע צו זיין, דורך איינען איינציגען מערקמאל צו צייגען, דאס ער נאָך לעבע. — אלל דאס מאג איינמאל פאָרגעקאָממען זיין, אבער, וויא געזאגט, זאָלכע קאָננטען נור פאָן אונוויססענדען פיר טאָדט געהאלטען ווערדען."

„זעהען זיא, הערר בידשאָווער! (זאגטע וויטער דער ארצט, דער יעטצט געשפרעכיגער ווארדע) איך האבע היעטע ביינאהע איינען דערארטיגען פאלל געהאבט. איך ווארדע דא אין דער נעהע צו איינער קראנקען פרויא בערופען, נאכדעם מיין קאָללעגע, דאָקטאָר גיינהוט, ניכט צו הויזע וואר; דיעזע פרויא לאג אים „שטארר-קראמפף". מאן היעלט זיא פיר טאָדט, דא דער קראמפף אין אלל איהרען מוסקעלן אנהאלטענד וואר; דער קערפער וואר גאנץ שטארר, דער מונד וואר פעסט צוזאממען געקלעממט; אבער איהר בעוואוסטזיין וואר פאָרהאנדען. מאן זאגטע, די״א פרויא האבע זיך ערקעלטעט. איך אבער גלויבע, עס וואר די״א פאָלגע איינעס קראנקען געמיטהעס. דאס וועזען דיעזער קראנקהייט איזט דעם ארצטע נאָך אונבעקאננט, אונד אונזערע וויססענשאפט האט נאָך קיינע הייל-מיטטעל דאפיר. איבערהויפט איזט איבער דיעזע ציעמליך זעלטענע קראנקהייט נאָך דאס טיעפסטע דונקעל פערברייטעט."

סאמועל האטטע די״א לעטצטען וואָרטע דעס דאָקטאָרס גאר ניכט אנגעהאָרט, זיינע איינען ווארען איממער אויף דען מאָרטען געריכטעט. זיין טרוים פאָן דעם וויעדערערוואכען דעס מאָרטען וואָללטע איהם ניכט אוים דעם קאָפפע. — ענדליך וואר דעם דאָקטאָר די״א צייט צו לאנגע אונד זאגטע: „קאָממען זיא, הערר, וויר מיססען נאָך שלאפען!" — דאבייא נאהם ער דען סאמועל אן דער האנד אונד פיהרטע איהן צום טהאָרע.

דא ווארדע פלאָטצליך וויעדער אן דער טהאָרגלאָקע געלייטעט, מאן אָפפנעטע, אונד דא שטאנד איינע אלטע פרויא אונד זאגטע: „ווינד וויא עס, הערר דאָקטאָר! אָ׳ קאָממען זיא נור שנעלל, די״א ארמע פרויא האט וויעדער איהרען אנפאלל, זיא שטירבט!"

דער דאָקטאָר זאה די״א אלטע בעססער אן אונד זאגטע: „וויא מיינען דא די״א ארמע פרויא רעגינא יאָט-טענבורג? דער קאָננען וויר ערצטע ניכט העלפען, ווענן גאָטט ניכט הילפט!"

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

נען מאָנארכען איינע רעכט גינסטיגע, אונד פריינדליכע געוואָרדען. אוים טרעביניע ווירד היעריבער פאָם 4-טען דיעזעס פאָלגענדעס געמעלדעט: „צור פייער דעס נאמענסטאגעס זיינער מאיעסטעט וואורדע אים עסטערדייך-אונגארישען לאגער בייא טרעביניע איין פעלד-גאָטטעסדיענסט אבגעהאלטען, דעם אויך דיא שטאדט-בעהאָרדען פאָן טרעביניע אונד דיא פאָרנעהמסטען מאָהאממעדאנישען אונד קאטהאָלישען איינוואָהנער בייוואָהנטען. אויך אין מאָסטאר פאנד אן דיעזעם טאגע איינע פייערליכקייט שטאטט, וואָבייא דיא גאנצע שטאדט זאָגאר גלענצענד בעלייכטעט וואר. דיא פערטרעטער זעממטליכער קאָנפעססיאָנען בראכטען פיר זיינע מאיעסטעט דען קאיזער פראנץ יאָזעף צו זיינעם נאמענסטאגע דיא הערצליכסטען גליקוואונשע דאר. אויך אוים ליוונאָ מעלדעט דער דאָרטיגע קאָממאנדאנט, פרינץ פאָן ווירטעמבערג, דאס דיא פערטרעטער זעממטליכער קאָנפעססיאָנען אונטער פיהרונג דער שטאדט-בעהאָרדען אים לאגער ערשיענען זינד, אום איהרע גליקוואונשע אונד דיא נעפיהלע אויפריכטיגער ערגעבענהייט פיר דען קאיזער אונד קאָניג פראנץ יאָזעף צום אויסדרוקע צו בריגגען. אין טוזלא אונד גראצאניצא וואורדען אין דען קירכען פיר אונזערען ערהאבענען מאָנארכען געבעטע פערריכטעט. דיא מאָהאממעדאנישע בעפאָלקערונג, וועלכע איינע קאטהאָלישע אָדער גריעכישע קירכע ניכט בעטרעטען דארף, פערזאממעלטע זיך איוסערהאלב דער קירכע, אום אין דיעזער ווייזע אן דער פייערליכקייט טהיילצונעהמען אונד איהרען דאנק פיר דיא בעזעטצונג באָסניענס צום אויסדרוקע צו בריגגען.

איינע דעפעשע דעס אָבער-קאָממאנדאנטען באראָן פיליפפאָוויטש פאָם 5-טען דיעזעס מעלדעט איבער דיא גינסטיגע שטיממונג דער בעפאָלקערונג אין באָסניען פאָלגענדעס: „דיא מעהרהייט דער בעפאָלקערונג אין באָסניען איזט נון צור ערפרייליכען איבערצייגונג געלאנגט, דאס דיא ניעדערווערפונג דעס אויפשטאנדעס פיר זיא איין גראָסעס גליק זייא. זיא איזט פאָלל דאנק אונד ערגעבענהייט פיר אונזערע ארמעע אונד פיר זיינע מאיעסטעט אונזערן ערהאבענען מאָנארכען. פאָן דיעזעם גייסטע איזט ניכט בלאָס דיא קאטהאָלישע, זאָנדערן אויך דיא מאָהאממעדאנישע בעפאָלקערונג בעזעעלט. טאג-טעגליך ערשיינען אין מיינעם לאגער צאהלרייכע דעפוטאציאָנען פאָן מאָהאממעדאנישען געמיינדען, וועלכע ערזוכען, דען אויסדרוק איהרער טרייע אונד טיעפען ערגעבענהייט זיינער מאיעסטעט איבערברינגען צו וואָללען.“

אנגעזיכטס דיעזער האָכסט גינסטיגען פערהעלטניססע געוויננט פאָלגענדע טעלעגראפישע מעלדונג פאָם קריעגסשויפלאטצע פאָללע גלויבווירדיגקייט. דיעזעלבע לויטעט: „אונזער אָבער-קאָממאנדאנט אין באָסניען שליעסט עבען פערטראגע אב וועגען פערפפלעגונג דער ארמעע פאָן ענדע אָקטאָבער 1878 אב. דיא פערפפלעגונג איזט יעדאָך נור פיר 80000 מאנן בערעכנעט, דא דיא איבריגען 110000 מאנן ביז דאהין שאָן היימגעקעהרט זיין ווערדען. דאס איזט געוויס דיא ערפרייליכסטע נאכריכט, דיא וויר ביזהער פאָם באָסנישען קריעגס-שויפלאטצע ערהאלטען האבען.“ —

* * *

איבער דיא אונגארישע מיניסטער-קריזיס בראכטע דער פעסטער ללאָיד פאָן זאָנטאג פאָלגענדע מעלדונג:

דיא אונגארישע מיניסטער-קריזיס האט שנעללע פאָרטשריטטע געמאכט. זיינע מאיעסטעט האט זאמסטאג אין אָפען הערדן יאָזעף פ' סלאווי, דער בעקאנגטליך איינסט שאָן אונגארישער מיניסטער-פרעזידענט וואר, בערופען לאססען, דעם זיינע מאיעסטעט איינפאך דיא מיטטהיילונג געמאכט, דאסס דאס ענטלאססונגס-געזוך דעס גענווערטיגען מיניסטעריומס אנגענאָממען וואורדע. גלייכצייטיג פאָדערטע זיינע מאיעסטעט הערדן פ' סלאווי אויף, דיא בילדונג איינעס נייען מיניסטעריומס צו איבערנעהמען. הערר פ' סלאווי דאנקטע דעם מאָנארכען אין אללער ערגעבענהייט פיר דאס איהם געשענקטע אללערהאָכסטע פערטרויען, זאגטע יעדאָך זיך ענטשולדיגענד, וויא פאָלגט: „מאיעסטעט! אום איין נייעס מיניסטעריום צו בילדען אונד נאטירליך אן דעססען שפיטצע אלס מיניסטער-פרעזידענט צו שטעהען, ברויכט מאן קערפערליכע געזונדהייט אונד גייסטיגע פרישע. פאָר וועניגען יאהרען וואגטע איך עס נאָך, איינע זאָלכע שווערע אויפגאבע צו איבערנעהמען. היינטע יעדאָך האט מיינע געזונדהייט פיעל געליטטען, וואָ אבער דער קערפער קראנק, איזט אויך דער גייסט ניכט מעהר רעכט געזונד. איבריגענס זינד דיא פערהעלטניססע היינטע זאָ שוויעריג, דאס ניעמאנד דיא אויפגאבע צור בילדונג איינעס נייען מיניסטעריומס איבערנעהמען קאנן. וויא זאָלל דענן דיעזעס נייע מיניסטעריום פאָר דעם פארלאמענטע דיא באָסנישע פאָליטיק פערטרעטען קאָננען, אין פאָלגע דעססען דאס גענענווערטיגע טיסאָ-מיניסטעריום צוריקטריטט! גיבט עס איינען מאנן, דער פיעללייכט דיעזע פאָליטיק אים פארלאמענטע מיט ערפאָלג פערטהיידיגט, זאָ איזט דיעס קיין אנדערער אלס עבען הערר פ' טיסאָ, דער דיעזעלבע אים איינפערנעהמען מיט דעם גראפען אנדראשי בעגאָננען האט אונד דעסהאלב אין אללע איינצעלהייטען דערזעלבען אויך אם בעסטען איינגעווייהט איזט. מיין ערגעבענער ראטה איזט דאהער, דאסס דאס טיסאָ-מיניסטעריום ביז צור ערעפפנונג דעס רייכסטאגעס אים אמטע פערבלייבע. ווירד עס הערדן טיסאָ געלינגען, אים פארלאמענטע פיר דיא באָסנישע פאָליטיק דיא מאיאָריטעט צו געווינגען, דאנן קאנן דאס מיניסטעריום ווייטער בלייבען, אונד עס ווירד דעמזעלבען אין דיעזעם פאללע אויך ניכט אונמאָגליך זיין, איינען נייען פינאנצ-מיניסטער צו פינדען. ווירד יעדאָך דאס טיסאָ-מיניסטעריום וועגען דער באָסנישען פאָליטיק אים פארלאמענטע געשטירצט ווערדען, זאָ ווירד עס דאמאלס איממערהין לייכטער זיין, אן דיא בילדונג איינעס גאנץ נייען מיניסטעריומס צו שרייטען.“ — זיינע מאיעסטעט שיינט דען ראטה סלאוויס אנגענאָממען צו האבען, דא שאָן זאָנטאג אים אמטס-בלאטטע איין אללערהאָכסטעס האנדשרייבען פערעפפענטליכט וואורדע, דעם צופאָלגע דאס ענטלאססונגס-געזוך דעס מיניסטעריומס וואָהל אנגענאָממען וואורדע, דאָך אונטער דעם בייזאטצע, דאסס דאסזעלבע ביז צור ערנעננונג אנדערער מיניסטער דיא רעגיערונגס-געשעפטע פאָרטצופיהרען האבע: דאס הייסט: ביז דאס פארלאמענט איבער דאס פערבלייבען אָדער דען שטורץ דעס געגענווערטיגען מיניסטעריומס ענטשיעדען האבען ווירד. בלאָס סעלל בלייבט דען צוזאממענטריטט דעס רייכסטאגעס ניכט אבצווארטען. פאָרלייפיג איזט הערר טיסאָ נאָך אויפווערטס געשטירצט, דא ער אלס מיניסטער-פרעזידענט אונד מיניסטער דעס אינגערן אויך נאָך דאס פינאנצ-מיניסטעריום איבערנאָממען, וועלכעס אונטער זיינער אָבער-אויפזיכט פאָם שטאאטס-סעקרעטער מאדאראשי געלייטעט ווערדען זאָלל.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(וואָרום פינאנצמיניסטער סעלל זאָ שנעלל אויסגעטרעטען?) דיא וועלט האט זיך דאריבער געוואונדערט, דאס הערר פאָן סעלל מיט זיינעם אויסטריטטע אים דעם מיניסטעריום ניכט וועניגסטענס ביז צור ערעפפנונג דעס רייכסטאגעס געווארטעט. „פעשטי נאפלאָ“ גיבט היעריבער פאָלגענדע גאנץ ריכטיגע אויפקלערונג: הערר פאָן סעלל האט דאפיר געזאָרגט, דאס פיר דיא אויסגאבען דעס לאנדעס ביז ענדע דעצעמבער אונד פיר דיא קאָסטען דער באָסנישען בעזעטצונג ביז

פאָלליעטאָן.

דאס פערשוואונדענע טעסטאמענט.

(25-טע פאָרטזעטצונג.)

זעכצעהנטעס-קאפיטעל.

סאמועל וואר פאָן דען עראייגניססען דעס טאגעס זאָ זעהר אויפגערעגט, דאס ער אין דער נאכט נור שווער איינשלאפען קאָננטע. אין זיינעם קאָפפע דרעהטע זיך אימ-מער דיא פראגע, וואס דער געטאָדטעטע פּאָלנישע ראבבינער פאָן זיינעם פאטער האבען וואָללטע, אונד וויא איהן דער צופאלל מיט דעם עראייגניססע דיעזעס טאגעס צוזאממענגעבראכט. — אבער, וויא זאָללטע ער עס וויססען, דיא טאָדטען שטעהען ניכט אויף אונד שפרעכען ניכט.

קוים וואר ער איינגעשלאפען, דא האטטע ער איינען זעלטזאמען טרוים, דער איהן אוים דעם שלאפע אויפשרעקטע. — ציטטערנד שטאנד ער אויף, קליידעטע זיך שנעלל אן, אונד ענטפערנטע זיך אוים דעם הויזע, אָהנע דאס עס יעמאנד אויסער דעם הויזמייסטער בעמערקט העטטע.

דיא שטאדט-אוהרען שלוגען בערייטס 12 מיטטערנאכט, אלס סאמועל אן דער טהאָר-גלאָקע דעס וויענער איזראעליטישען שפיטאלס לייטעטע. — סאמועל האטטע לאנגע דען שפיטאלס-הויזמייסטער צו ביטטען, ביז ער איהן איינליעס, דא דאָרט דען פרעמדען נור 4 שטונדען וועהרענד דעס טאגעס דער איינטריטט ערלויבט איזט. ערסט אלס ער דעם הויזמייסטער צוויא גולדען אלס שפערר-געלד געגעבען, פיהרטע איהן דאנן דיעזער אין דיא טאָדטען-קאממער, וואָ דיא לייכע דעס געטאָדטעטען ראבבינערס געלעגען.

בייא זיינעם איינטריטטע איילטע סאמועל אויף דיא לייכע צו אונד בייטעלטע אונד ריטטעלטע דיעזע, אלס אָב ער דען טאָדטען אויפוועקען וואָללטע, דא האטטע פלאָטצליך איינע גלאָקע צו לייטען אנגעפאנגען, אונד נאָך וועניגען מינוטען שטירצטען דיא שפיטאלס-וועכטער היניין אונד ריעפען: „וואס? זינד דיא טאָדטען אויפערשטאנדען?“

סאמועל וואר נון יעטצט ערסט רעכט ערשראָקען, אלס ער פאָם אויפערשטעהען דער טאָדטען הערטע. „אלזאָ איזט מיין טרוים דאָך וואהר (ריעף ער); זינד דיא טאָדטען ווירקליך אויפערשטאנדען!“

„אך, דוא, מיין גאָטט! — דער יונגע הערר איזט יא פערריקט! (ריעף יעטצט דער הויזמייסטער) ער באט מיך אום איינלאסס, ער שטירצטע זיך איבער דען טאָדטען אונד בייטעלטע איהן, אונד דעסהאלב האט דיא טאָדטענ-גלאָקע געלייטעט!“

יעטצט ערסט קלערטע זיך דאס מיספערשטענדניס אויף. נאכדעם נעמליך איינמאל פאָר זעהר פיעלען יאהרען דער פאלל פאָרגעקאָממען וואר, דאס איינער, דען מאן פיר טאָדט געהאלטען, וויעדער ערוואכטע, אונד דא ער הילפלאָז אללײן וואר, ערסט ווירקליך שטערבען מוססטע, זאָ בינדעט מאן אן דיא האנד איינער יעדען לייכע אין דער טאָדטענ-קאממער דיא שנור איינער גלאָקע אן, דאמיט דיעזע לייטע אונד קלינגע, אים פאללע זיך דער פיר טאָדט געהאלטענע ריהרען זאָללטע. דא נון סאמועל דען טאָדטען, אן דעססען האנד דיא גלאָקענ-שנור בעפעסטיגט וואר, שיטטעלטע, זאָ האטטע דיא גלאָקע געלייטעט.

„וואס וואָללען זיא, אונד וואס זוכען זיא היער!“ (ריעף איינער דער טאָדטענ-וועכטער צו סאמועל.)

„אך, מיינע הערען, פערצייהען זיא, איך האטטע איינען זעלטזאמען טרוים. מיר טרוימטע, דאס דיא טאָדטען וויעדער אויפערשטאנדען ווערען, אונד דאס איך מיט איינעם איינגען נעזעהען, וויא איינע פערזאָן, דיא פיר טאָדט געהאלטען וואורדע, וויעדער ערוואכטע!“

דער טאָדטענ-וועכטער לאכטע לויט אויף אונד זאגטע: „דיעזער דא ווירד אויף דיעזער וועלט ניכט מעהר אויפשטעהען, דארויף שוואָרע איך איהנען!“

אונטער דען הערבייגעאיילטען לייטען דעס שפיטאלס וואר אויך דער אונטער-ארצט, אונד נאכדעם נון דיעזער ערפאהרען, דאס סאמועל דער זאָהן דעס רייכען יאקאָב בידשאָווער איזט, דעססען אדרעססע מאן אין דער טאשע דעס געטאָדטעטען אויפגעפונדען, בענאהם זיך דער ארצט נעגען סאמועל איין וועניג האָפליכער אונד זאגטע איהם: „יונגער הערר, טרוימע זינד שוימע. געהען זיא נאָך הויזע אונד לעגען זיא זיך צוריק אין איהר ווארמעס בעטט. דיא טאָדטען שטעהען ניכט אויף!“

„אבער, געעהרטער הערר דאָקטאָר, וויא אָפט האט מאן שאָן פאָן דעם פאללע איינעס „שיין-טאָדטען“ געשפראָכען, וואס מאן בייא אונס יודען אין באָהמען „היהנער-פלעטטער“ הייסט. דאס זאָלל איין צושטאנד זיין, אין וועלכעם דאס לעבען ערלאָשען צו זיין שיינט, אבער דאָך ניכט פאָללשטענדיג ערלאָשען איזט, אונד דאהער נאָך ערוואכען קאנן.“

„יונגער מאנן, זיא שיינען פיעבער צו האבען, זיא ציטטערן, געהען זיא נאָך הויזע אונד שלאפען זיא זיך ליעבער אוים!“

„געעהרטער הערר דאָקטאָר! איך בין פאָללשטענדיג